

УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧІНИ
Факультет природничої освіти та природокористування
Кафедра географії, геодезії та землеустрою

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

Браславська О. В.

«24» серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Туризмологія
(шифр і назва навчальної дисципліни)

Галузь знань 24 Сфера обслуговування

Спеціальність 242 Туризм і рекреація
(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма Туризм (другий (магістерський) рівень вищої освіти)
(назва освітньої програми)

Робоча програма **Туризмологія** для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 242 Туризм і рекреація.

Розробник: Браславська О. В., д. пед. н., професор кафедри географії, геодезії та землеустрою

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри географії, геодезії та землеустрою

Протокол № 1 від «24» серпня 2023 року

Завідувач кафедри

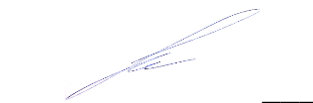
Браславська О. В.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії Навчально-наукового інституту економіки та бізнес-освіти

Протокол № 1 від «24» серпня 2023 року

Голова науково-методичної комісії
Навчально-наукового інституту

економіки та бізнес-освіти

Пачева Н. О.

Пролонговано

На 20_/20_ н.р. _____ (_____) «__» _____ 20__ р., протокол №
На 20_/20_ н.р. _____ (_____) «__» _____ 20__ р., протокол №
На 20_/20_ н.р. _____ (_____) «__» _____ 20__ р., протокол №
На 20_/20_ н.р. _____ (_____) «__» _____ 20__ р., протокол №
На 20_/20_ н.р. _____ (_____) «__» _____ 20__ р., протокол №

1. Опис навчальної дисципліни

	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	Нормативна	Нормативна
Мова викладання навчання та оцінювання	українська	українська
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС/ годинах	4/120	4/120
Курс	I	I
Семестр	1	1
Кількість змістовних модулів з розподілом:	2	2
Аудиторні:	36	12
Лекційні	18	6
Семінарські/Практичні	18	6
Лабораторні		
Самостійна робота	84	108
Індивідуальні завдання		
Форма семестрового контролю	екзамен	екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни є узагальнення накопичених знань в період вивчення туризмознавчих дисциплін, створення цілісної уяви про туризм як соціальний інститут, як певну форму природно-суспільного буття та життєдіяльності людини, яка подорожує.

Завдання:

- визначити сутність теорії туризму як інноваційної наукової соціоекономічної та гуманітарної дисципліни;
- узагальнити понятійно-термінологічний апарат сфери туризму;
- систематизувати наукові підходи до розуміння феномену туризму,
- з'ясувати генезу та еволюцію туризмологічного знання, визначити зміст основних туризмологічних концепцій;
- осмислити структуру туризмологічного знання, його систему, органічну узгодженість всіх частин;
- з'ясувати функції туризмологічного знання, його суспільне призначення;
- виявити діалектику зв'язків між теорією та практикою туристської діяльності.

3. Результати навчання:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері туризму і рекреації.

Загальні компетентності.

ЗК1. Здатність до організації, планування, прогнозування результатів діяльності.

ЗК 6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Спеціальні (фахові) компетентності.

СК1. Здатність застосовувати у професійній діяльності категорійно-термінологічний апарат, концепції, методи та інструментарій системи наук, що формують науковий базис туризму та рекреації.

СК2. Здатність планувати і виконувати наукові та/або прикладні дослідження у сфері туризму та рекреації.

Результати навчання.

РН1. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки, критичне осмислення проблем у сфері туризму та рекреації і на межі галузей знань.

РН5. Здійснювати комплексний аналіз і оцінювання функціонування туристичного ринку різних ієрархічних рівнів, прогнозувати тенденції його розвитку.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль I. Туризмологія як соціогуманітарна наука

Тема 1. Туризмологія як інноваційна соціоекономічна та гуманітарна навчальна дисципліна

Основні параметри теорії туризму. Актуалізація потреби створення теорії туризму: широкомасштабність туристичної діяльності, необхідність наукового підходу до вирішення нагальних завдань туристичної галузі, забезпечення високої економічної і соціальної ефективності туризму. Теоретико-методологічні засади туризмології. Кореляційне співвідношення теорії і практики туризму, виявлення зв'язків туризму з економікою, географією, культурою, соціологією, психологією тощо.

Об'єкт, предмет і суб'єкт туризмології їх сутність і взаємовідношення.

Тема 2. Генеза туризмологічного знання

Осмислення феномену подорожей в процесі становлення туризмологічного знання. Перші узагальнення подорожей в античній філософії (Фалес, Солон, Піфагор, Платон, Анахарсіс, Прокл). Сутність, характер подорожей в епоху Середньовіччя, їх інтерпретація у теологічних вченнях Св.Августина і Фоми Аквінського. Виникнення туризму в Новий Час як організованої, специфічної форми подорожей. Ф. Бекон «Про подорожі».

Становлення науки про туризм. Перший період – доіндустріальний – накопичення знань про туризм та їх раціональне узагальнення. Другий період – індустріальний – виникнення наукових знань про туризм (два етапи); перший етап (друга половина XIX ст.) – створення туризмологічних моделей розвитку туризму, розробка туристичної термінології; другий етап (з початку XX ст.) – виникнення національних туризмознавчих шкіл: австрійської, німецької, англійської, датської, швейцарської, французької, американської, польської, болгарської, колишньої Югославії (белградська школа) – початок створення теорії туризму. Заснування міжнародних, наукових і громадських організацій: Міжнародна академія туризму; Міжнародний центр по вивченню проблем туризму, Всесвітня туристська організація та інші. Розвиток туризмологічного знання в Росії та країнах СНГ. Українська туризмологічна школа.

Тема 3. Теоретико-методологічні складові туризмології

Понятійний апарат туризмології, її тезаурус. Сутність системоформуючих категорій туризмології: «подорож», «подорожуючий», «дестинація», «рекреаційні ресурси», «туристський продукт», «тур» та ін. Принципи, методи та функції туризмології. Туризмологічна проблемологія. Туризм як чинник сталого розвитку суспільства. Складові туризмологічного знання.

Тема 4. Філософія туризму як методологічна та концептуальна основа туризмології

Феноменологічна, герменевтична, антропологічна, аксеологічна особливості філософського розуміння та інтерпретації феномену туризму. Туристських простір. Туризм як життєвий світ людини. Антропологічне значення подорожей.

Комунікативна культура. Туристські екзистенціали: «зустріч», «вибір», «свобода», «відповідальність». Антиномії туристської діяльності. Гуманізація туризму як чинник гармонії відносин людини з довкіллям. Аксіологічний аспект цінності туристської діяльності

Тема 5. Географія туризму

Територіальна організація туризму, принципи розміщення туристських ресурсів, туристського районування. Туристське споживання природних ресурсів. Принципи сталого (гармонійного) розвитку туризму.

Архітектурно-містобудівна організація відпочинку і туризму як форма облаштованості туристської інфраструктури.

Змістовий модуль II. Міждисциплінарні зв'язки туризмології

Тема 6. Соціологія та культурологія туризму

Соціологічні аспекти дослідження туризму. Структура соціології туризму. Туризм як соціокультурний інститут. Проблеми мотивації туристської діяльності.

Тема 7. Культурологія туризму та етика туризму

Засоби, методи та механізми закріплення культурозначущої інформації в практиці туристської діяльності. Формування комунікативної культури, культури спілкування, взаємоповаги, толерантності особистості засобами туризму. Етичні виміри туризму.

Тема 8. Психологія, етика та педагогіка туризму

Місце психології та етики туризму в туризмологічному знанні. Психологія в процесі туристської діяльності. Психологічні проблеми правління сферою туризму. Етичні виміри туризму. Проблеми формування особистості засобами виховання, навчання і розвитку у контексті гуманітарно-соціальних функцій туризму.

Тема 9. Праксеологія туризму

Праксеологія туризму як наукове осмислення туристських практик. Праксеологічні принципи туризму.

Економіка туризму. Інститут гостинності як чинники праксеологічного знання. Менеджмент та маркетинг туризму. Правові аспекти туризмознавства.

Фізіологія людини подорожуючої (обстеження туристів, адекватність їх організму труднощам туристських заходів).

Екологія навколишнього середовища як чинник активації туристів.

5. Структура навчальної дисципліни

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
		денна форма					Заочна форма				
		усього	у тому числі				усьог о	у тому числі			
			л	п	с.р.	інд		л	п	с.р.	інд
Змістовний модуль I											
1.	Тема 1. Туризмологія як інноваційна соціоекономічна та гуманітарна навчальна дисципліна	12	2	2	8			3	3	11	
2.	Тема 2. Генеза туризмологічного знання	12	2	2	8					11	
3.	Тема 3. Теоретико-методологічні складові туризмології	12	2	2	8					11	
4.	Тема 4. Філософія туризму як методологічна та концептуальна основа туризмології	12	2	2	8					11	
5.	Тема 5. Географія туризму	12	2	2	8					11	
	Разом за змістовим модулем I	60	10	10	40		46	3	3	55	
Змістовий модуль II											
6.	Тема 6. Соціологія та культурологія туризму	15	2	2	11			3	3	13	
7.	Тема 7. Культурологія туризму та етика туризму	15	2	2	11					13	
8.	Тема 8. Психологія, етика та педагогіка туризму	15	2	2	11					13	
9.	Тема 9. Праксеологія туризму	15	2	2	11					14	
	Разом за змістовим модулем II	60	8	8	44		44	3	3	53	
	Всього годин	120	18	18	84		120	6	6	108	

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Туризмологія як інноваційна соціоекономічна та гуманітарна навчальна дисципліна	2	2
2	Гене́за туризмологічного знання	2	
3	Теоретико-методологічні складові туризмології	2	
4	Філософія туризму як методологічна та концептуальна основа туризмології	2	
5	Географія туризму	2	2
6	Соціологія та культурологія туризму	2	
7	Культурологія туризму та етика туризму	2	
8	Психологія, етика та педагогіка туризму	2	2
9	Праксеологія туризму	2	
	Разом	18	6

7. Самостійна робота

Для опанування матеріалу дисципліни окрім лекційних та семінарських занять, тобто аудиторної роботи, значну увагу слід приділяти самостійній роботі здобувачів вищої освіти (СРС).

Основні види СРС при вивченні дисципліни «Управління якістю туристичних послуг»:

- опрацювання та конспектування додаткової літератури, рекомендованої викладачем під час викладу лекцій;
- підготовку термінологічного словника з базовими категоріями та поняттями;
- самостійний пошук інформації в бібліотеках та в мережі Інтернет для підготовки до практичних занять;
- виконання індивідуального завдання.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Туризмологія як інноваційна соціоекономічна та гуманітарна навчальна дисципліна	9	12
2.	Гене́за туризмологічного знання	9	12
3.	Теоретико-методологічні складові туризмології	9	12
4.	Філософія туризму як методологічна та концептуальна основа туризмології	9	12
5.	Географія туризму	9	12
6.	Соціологія та культурологія туризму	9	12
7.	Культурологія туризму та етика туризму	10	12
8.	Психологія, етика та педагогіка туризму	10	12
9.	Праксеологія туризму	10	12
	Разом	84	108

8. Індивідуальні навчально-дослідні завдання

Під час вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти виконують індивідуальне навчально-дослідне завдання.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (далі ІНДЗ) необхідне для систематизації, закріплення теоретичних знань і набуття практичних навичок. ІНДЗ дозволяє опанувати здобувачами вищої освіти необхідними навичками при рішенні конкретних практичних завдань.

Цілями виконання ІНДЗ є: закріплення, поглиблення й узагальнення знань, отриманих здобувачами вищої освіти на теоретичних і практичних заняттях.

При виконанні ІНДЗ здобувач вищої освіти повинен продемонструвати вміння в сфері навчально-дослідної діяльності, уміння аналізу і синтезу інформаційних матеріалів по темі.

ІНДЗ виконується самостійно із проведенням консультацій викладачем дисципліни відповідно до графіка навчального процесу та оприлюдненні результатів під час проведення підсумкового практичного заняття по дисципліні.

Тематика індивідуальних науково-дослідних завдань

1. Класифікація туристичної діяльності.
2. Геополітичні чинники розвитку туризму.
3. Чинники природної привабливості території для туризму.
4. Критерії виокремлення основних видів туризму.
5. Економічна оцінка природних та історико-культурних туристичних ресурсів.
6. Інфраструктура туризму.
7. Людські ресурси в туризмі.
8. Інформаційні та інформаційно-віртуальні туристичні ресурси.
9. Рекреаційний туризм.
10. Діловий туризм.
11. Релігійно-паломницький туризм.
12. Сентиментальний туризм.
13. Туристичне районування світу.
14. Туристичне районування України.
15. Проблеми дефініції туристичних районів різного таксономічного рангу.
16. Єврорегіони та їхня роль у міжнародній туристичній інтеграції.
17. Безпека туристичної подорожі.
18. Специфічні чинники ризику в туризмі.
19. Сутність і структура маркетингового дослідження туризму.
20. Сегментація туристичного ринку.
21. Кон'юнктура туристичного ринку.
22. Життєвий цикл туристичного продукту.
23. Мотивація і поведінка споживачів туристичного продукту.
24. Значення інформаційних систем управління в туристичній галузі.
25. Комп'ютер у готельному господарстві.
26. Проблеми інвестиційної діяльності у туризмі.

- 27.Ефективність інвестиційних проектів у туризмі.
- 28.Міжнародне регулювання туристичної діяльності.
- 29.Роль та значення Всесвітньої туристичної організації (ЮНВТО).
- 30.Проблеми регулювання туристичної діяльності в Україні.

9.Методи навчання

При вивченні дисципліни використовують такі методи навчання:

Лекція — інформативно-доказовий виклад великого за обсягом, складного за логічною побудовою навчального матеріалу. Читання лекцій передбачає ретельну підготовку викладача: визначення мети, складання чіткого плану, добір теоретичного й наочного матеріалу, логічний і послідовний виклад інформації.

Навчальна дискусія — (розгляд, дослідження) — діалог, обговорення певного питання. Базується на обміні думками між здобувачами вищої освіти, й викладачами, що вчить їх мислити самостійно, сприяє розвитку аналітичних навичок. Навчає мислити самостійно, розвиває здатність до виваженої аргументації та поважання думки інших.

Робота з підручником. Ця робота полягає в самостійному опрацюванні здобувачами вищої освіти друкованого тексту, що дає їм змогу глибоко осмислити навчальний матеріал, закріпити його, виявити самостійність у навчанні. Самостійна робота здобувачів вищої освіти з підручником – один з найважливіших методів набуття систематичних, міцних і ґрунтовних знань.

Практичні методи навчання. Використовують для безпосереднього пізнання дійсності, поглиблення знань, формування вмінь і навичок. До них належать практичні роботи.

Практичні (семінарські роботи) передбачають безпосереднє використання знань здобувачів вищої освіти у суспільно корисній праці (заміряння, зіставляння, визначення ознаки та властивостей явищ, формулювання висновків)

Метод пізнавальних ігор. Сприяє створенню емоційно-піднесеної атмосфери, засвоєнню матеріалу за допомогою емоційно насиченої форми його відтворення. Пізнавальні ігри (ділові, рольові, ситуативні) моделюють життєві ситуації, стосунки людей, взаємодію речей, явищ. Вони можуть бути основною або допоміжною формою навчального процесу.

10. Методи контролю

Поточне оцінювання під час семінарських занять, контрольна робота, ситуаційні задачі, оцінка за реферат, тестовий контроль.

Навчальні дослідження здобувача вищої освіти з усіх видів виконаних робіт оцінюються кількісно відповідно до шкали, наведеної у «Положенні про організацію навчального процесу» в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини.

12. Критерії оцінювання результатів навчання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання	Рівень компетентості	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90-100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно	
82-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно варіативний)	добре	зараховано
75-81	C	добре	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
69-74	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	
60-68	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	не задовільно	не зараховано
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

13. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

									ІНДЗ	Підсумковий контроль	Сума
ЗМ 1				ЗМ2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	17	20	100
7	7	7	7	7	7	7	7	7			

T1, T2 ... T10 – теми розділів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка національна	Оцінка ЄКТС	Визначення	Рейтинг за шкалою ЗВО
Відмінно	A	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90–100
Добре	B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82–89
	C	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю помилок	75–81
Задовільно	D	Задовільно – непогано, але із значною кількістю недоліків	69–74
	E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60–68
Незадовільно	FX	Незадовільно – потрібно працювати перед повторним складанням заліку	35–59
	F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота з обов'язковим повторним курсом	1–34

14. Рекомендована література

Основна:

1. Абрамов В. В. Конспект лекцій з дисципліни «Туризмологія» (для магістрів спеціальності 8.14010301 – Туризмознавство) / В. В. Абрамов; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. 71 с.
2. Гвоздецька Б., Рюль В., Варга Н. Соціологія: методичні матеріали до самостійної роботи : навчально-методичний посібник для напряму підготовки «054 Соціологія». Ужгород. 2021. 111 с.
3. Горожанкіна Н. А. Практикум до вивчення курсу «Туризмологія». Дніпропетровськ: «Нова Ідеологія», 2014. 61 с.
4. Кручек О.А., Соляник С. Ф., Парубець О. В., Гордієнко С. І. Основи туризмології : навчальний посібник. Херсон: Олді-Плюс, 2020. 234 с.
5. Лукашевич М.П., Шандор Ф.Ф., Мошак С.М. Соціологія туризму: підручник. Київ: Знання, 2015. 303 с.
6. Практикум з дисципліни «Туризмологія» (для магістрів спеціальності 242 Туризм) / уклад. І. В. Безуглий. Чернігів : ЧНТУ, 2017. 33 с.
7. Титаренко О. О. Соціологія : навч. посібник. Київ : ВД «Дакор», 2020. 210 с.
- Торяник В. М., Сардак С. Е. Джинджоян В.В. Туризмологія : підручник. ; за заг. ред. В.О. Негодченка. Дніпро: ВНПЗ «ДГУ», 2022. 306 с.

Додаткова:

1. Абрамов В. В., Тонкошкур М. В. Історія туризму: Підручник. Харк. Нац. акад. міськ. гос-ва. Х.: ХНАМГ, 2010. 294 с.
1. Кіптенко В. К. Менеджмент туризму: Підручник. К.: Знання, 2010. 502 с.
2. Лукашевич М. П., Шандор Ф. Ф., Федорченко В. К. Соціологія туризму: Курс лекцій. Ужгород: Мистецька лінія, 2008. 340с.
3. Лукашевич О.Н. Психологія туризму; концептуальное определение. Монографія. Киев: Издательство КУТЕП. 2004. 228с.
4. Любіцева О. О., Бабарицька В. К. Туризмознавство: вступ до фаху: підручник. К.: Київський університет, 2008. 450 с.
5. Мальська М. П., Пурська І. С. Актуальні проблеми управління туристичною індустрією: навчальний посібник. Львів: ВЦ ЛНУ, 2006.78 с.
6. Мальська М. П., Рутинський М.Й., Паньків Н.М. Туризм у міжнародному і національному вимірах. Історія і сучасність: Монографія. Львів: ВЦ ЛНУ імені Івана Франка, 2008. 266 с.
7. Менеджмент туристичної індустрії : Навчальний посібник / За ред. І. М. Школи. Чернівці : ЧТЕІ КНТЕУ, 2003. 662 с.
8. Олійник Я. Б., Степаненко А. В. Теоретичні основи туризмології. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Ніка-Центр. 2005. 316 с.
9. Федорченко В. К., Фоменко Н. А., Скрипник М. І., Цехмістрові Г. Р. Педагогіка туризму. К.: Видавничий дім «Слово», 2004. 296 с.